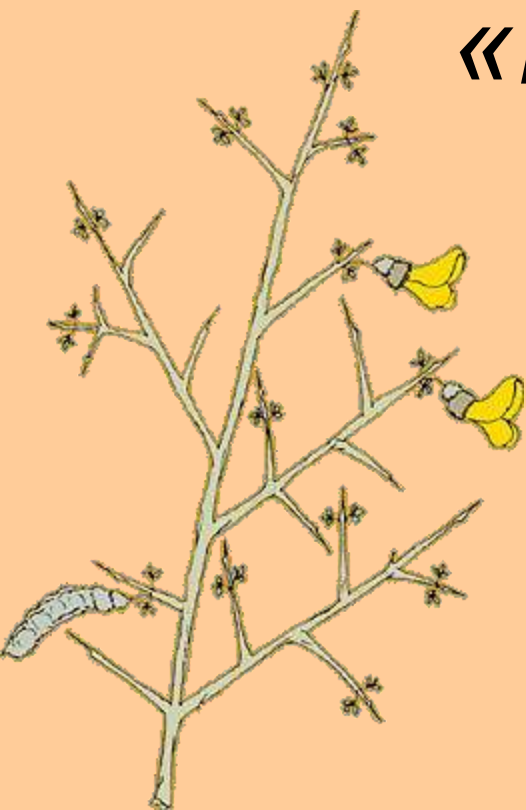

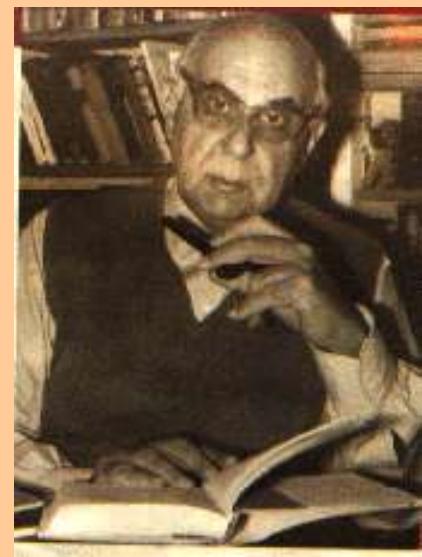

«Επί Ασπαλάθων...»

Γιώργου Σεφέρη

Πρόταση διδασκαλίας
Βλάχος Δημήτρης,
Σχολικός Σύμβουλος Φιλολόγων Ροδόπης

Η Ιστορία

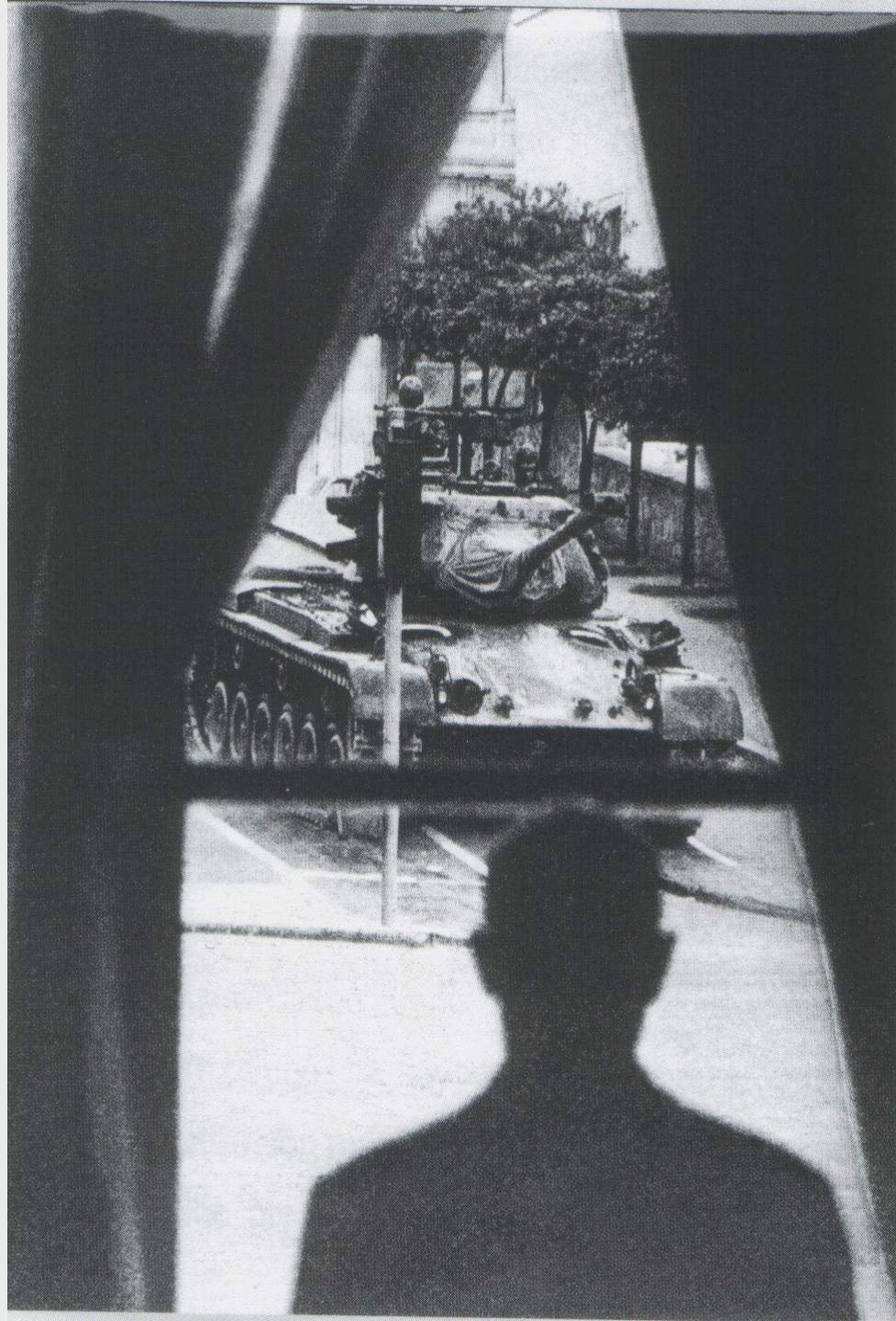
21 Απριλίου 1967 : Κήρυξη στρατιωτικής δικτατορίας των συνταγματαρχών

Η ρητορεία του καθεστώτος

Νέοι της Ελλάδας... Κλείσατε την Ελλάδα στον κόρφο σας και η πίστη σας έχει την έννοια της θυσίας, από την εποχή του «μολών λαβέ» του Λεωνίδα, αργότερα του «δεν παραδίδω την Πόλη» του Κωνσταντίνου Παλαιολόγου, του «Όχι» του Μεταξά και, τέλος, του «Άλτ ή πυροβολώ» της 21^{ης} Απριλίου του 1967... Η σημερινή τελετή είναι ένα αναβάπτισμα στα νάματα της προγονικής παράδοσης · μια έκφραση της εθνικής πεποίθησης ότι η φυλή των Ελλήνων είναι η μεγαλύτερη και η καλύτερη υπό τον ήλιο.

Ταξίαρχος Στυλιανός Παττακός (1968)

Clogg, Συνοπτική Ιστορία..., σ. 175

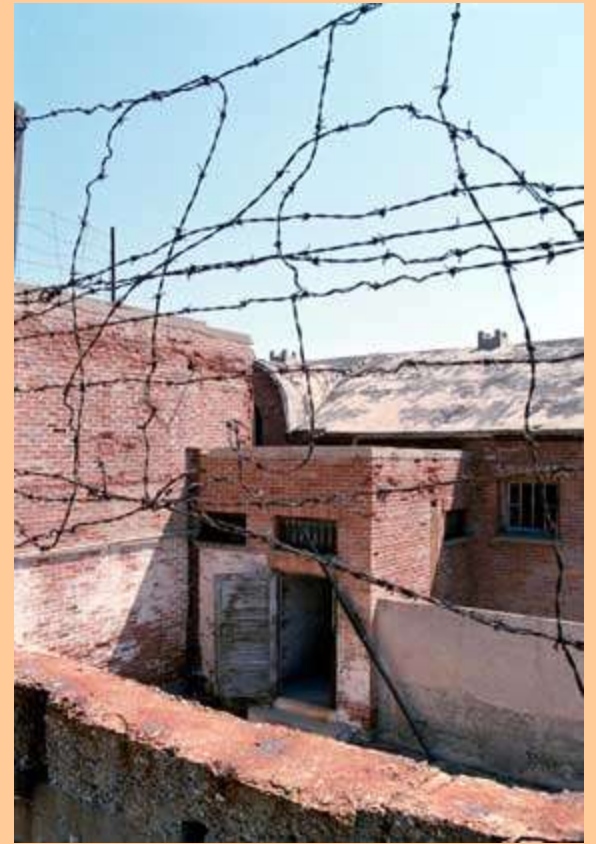
Η πρακτική του καθεστώτος της «Επανάστασης» της 21^{ης} Απριλίου

Την περίοδο 1967 – 1973 για πολιτικούς λόγους :

- ⇒ 87.000 άτομα συνελήφθησαν και ανακρίθηκαν από τις αστυνομικές υπηρεσίες
- ⇒ 10.000 άτομα εκτοπίστηκαν σε στρατόπεδα συγκέντρωσης , κατά μέσο όρο για περίοδο ενός χρόνου
- ⇒ 4.000 άτομα παραπέμφθηκαν σε δίκη
- ⇒ 2.800 από τα άτομα που πέρασαν από δίκη υπέστησαν σε κάποια στιγμή βασανιστήρια
- ⇒ 1.700 άτομα καταδικάστηκαν σε ποινές που κυμαίνονταν από από ισόβια κάθειρξη έως φυλάκιση λίγων μηνών
- ⇒ 19 πέθαναν κάτω από ύποπτες συνθήκες, από τα οποία 10 δολοφονήθηκαν. Στα θύματα αυτά θα πρέπει να προσθέσουμε και τους νεκρούς από την εξέγερση του Πολυτεχνείου, τον Νοέμβριο του 1973
- ⇒ 22 άτομα βρήκαν το θάνατο κατά τη διάρκεια της κράτησής τους, και άλλα 21 μέσα στους 12 μήνες μετά την απόλυσή τους.

Στρατόπεδο συγκέντρωσης Γυάρου

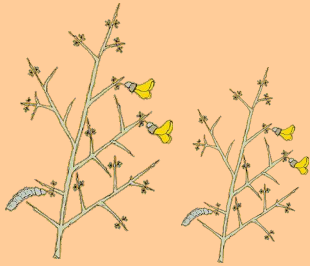
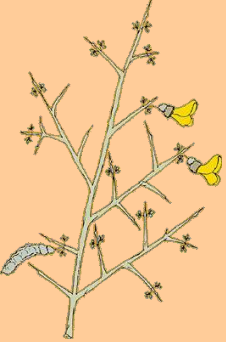

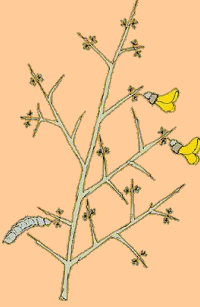
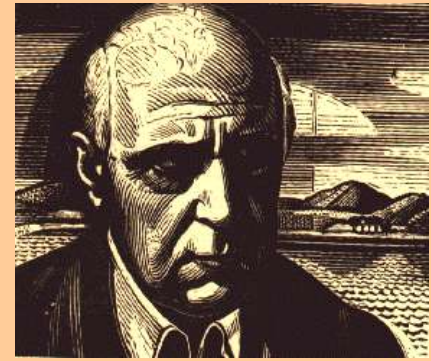

2.254 περιπτώσεις πράξεων στρεφόμενων κατά του καθεστώτος εκδικάστηκαν από το 1967 έως το 1974 μόνο από το Στρατοδικείο της Αθήνας που συνεδρίαζε είτε ως έκτακτο δικαστήριο είτε ως «τακτικό» (διαρκές) στρατοδικείο.

3.364 άτομα δικάστηκαν συνολικά από τα στρατοδικεία για πολιτικούς λόγους, από τα οποία καταδικάστηκαν τελικά 2.045 σε ποινές που έφταναν από τη θανατική ποινή ως την ολιγόμηνη φυλάκιση με ή χωρίς αναστολή.

Η Ποίηση

«Κι εκείνοι οι θάμνοι πιο κάτω, οι ασπάλαθοι, ήτανε πάντα εκεί, από τον καιρό του Πλάτωνα».

«Η ποίησή μου όμως δεν αναφέρεται στο παρελθόν, παρά μιλάει για πράγματα τωρινά · Οι αναφορές στο παρελθόν είναι και αναφορές στην παρούσα πραγματικότητα».

Από τη συνέντευξη του Γ. Σεφέρη στη Γαλλίδα δημοσιογράφο Ανν Φιλίπ μετά την επίσκεψή τους στο βράχο του Σουνίου.

«*Επί Ασπαλάθων...*»

- Γράφτηκε στις 31 Μαρτίου 1971
- Δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά στη γαλλική εφημερίδα *Le Monde*, στις 27 Αυγούστου 1971
- 20 Σεπτεμβρίου 1971 πεθαίνει ο Γ. Σεφέρης
- 23 Σεπτεμβρίου 1971 πρωτοδημοσιεύεται στα ελληνικά στην εφημερίδα *Το Βήμα*.

Συνειρμός : 1. Η ιδιότητα που έχουν τα ψυχικά φαινόμενα, δηλαδή τα συναισθήματα, οι παραστάσεις, οι σκέψεις κτλ. να συνδέονται μέσα στη συνείδηση με βάση τους νόμους της ομοιότητας, της αντίθεσης, του συγχρονισμού και της διαδοχής, χωρίς την επέμβαση της βούλησης .

2. Το σύνολο των ιδεών ή των παραστάσεων που ανακαλεί στη συνείδηση ο συνειρμός

*Ήταν ωραίο το Σούνιο τη μέρα εκείνη του Ευαγγελισμού
πάλι με την άνοιξη*

τη μέρα εκείνη του Ευαγγελισμού : 25^η Μαρτίου 1821

Ο Παλαιών Πατρών Γερμανός υψώνει τη σημαία της Επανάστασης. Λιθογραφία από ζωγραφικό έργο του L.Lipparini.

Λιγοστά πράσινα φύλλα γύρω στις σκουριασμένες πέτρες

**Το κόκκινο χώμα κι ασπάλαθοι
δείχνοντας έτοιμα τα μεγάλα τους βελόνια
και τους κίτρινους ανθούς.**

Photo G. Venizeleas

Photo G. Venizeleas

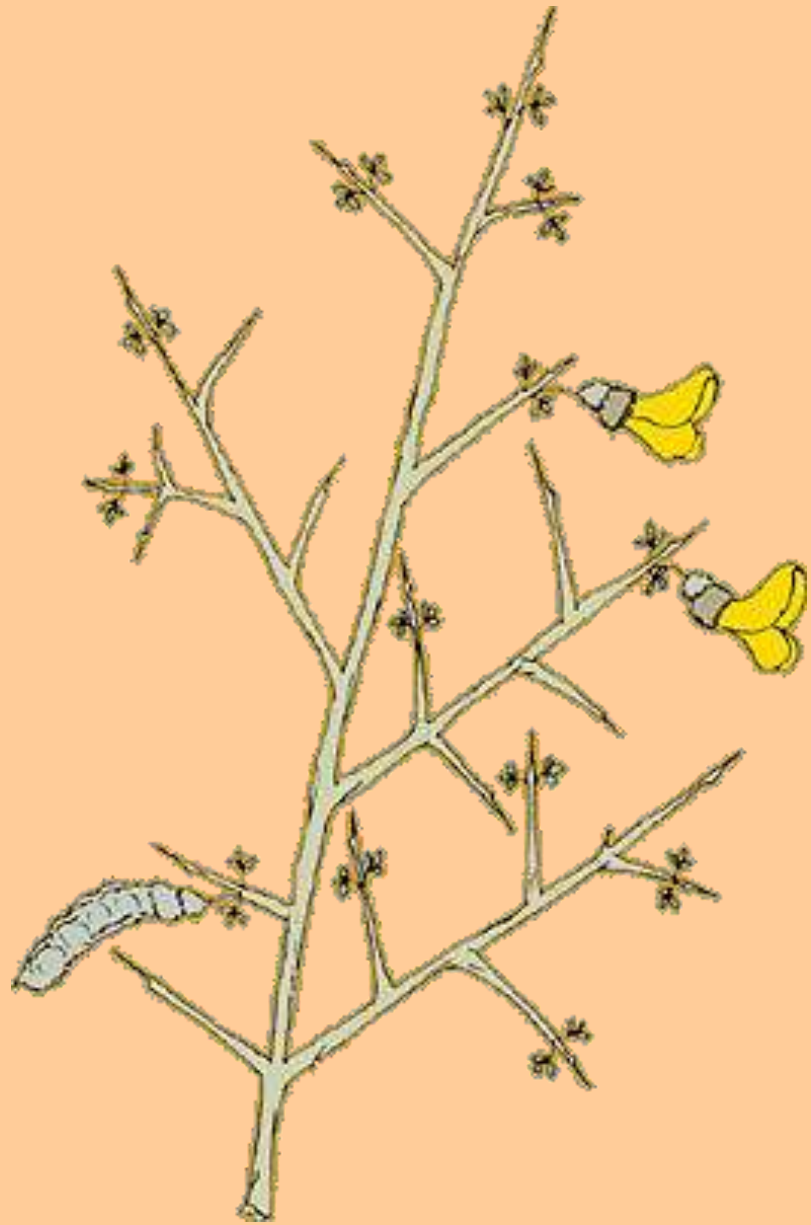

Photo G. Venizeleas

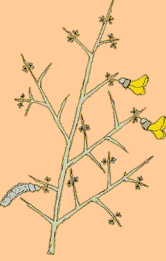

Fig. 267. *Calycotome villosa*, n. Sibth. ($\frac{3}{4}$).

Ασπάλαθος (Καλυκοτόμη η εριότριχος *Calycotome villosa*)

Ανήκει στην οικογένεια των Χεδροπών, Ψυχανθών (Papilionaceae) και άλλες ονομασίες του είναι Σπαλάχτρι, Σπαλάθρι και Ασφάλαθος. Με την ονομασία «Ασπάλαθος» το φυτό αναφέρεται από το Διοσκουρίδη. Οι Αρχαίοι Έλληνες πίστευαν ότι με τα ακανθωτά κλαδιά του Ασπάλαθου κτυπούσαν και τιμωρούσαν τους τυράννους στον Άδη.

Είναι ακανθώδης θάμνος που μπορεί να έχει μεγάλη ανάπτυξη, ιδίως σε περιοχές με πλούσιο χώμα και κάτω από κατάλληλες συνθήκες. Ολόκληρο το φυτό καλύπτεται από αγκάθια, ανάμεσα στα οποία βγαίνουν τα κίτρινα πολυάριθμα άνθη του. Ανθίζει την Άνοιξη και -ανάλογα με το υψόμετρο- διατηρεί τα άνθη του μέχρι τον Μάιο. Στη Μάνη φυτρώνει κυρίως στην ορεινή και ημιορεινή ζώνη σε πλαγιές ή κατά μήκος των μονοπατιών, των δρόμων, αλλά και στα χτάρια. Όταν είναι ανθισμένο το φυτό στολίζει τις πλαγιές και προσφέρει μοναδικές στιγμές ομορφιάς, αλλά όταν ξεραθεί είναι επικίνδυνο λόγω των μυτερών αγκαθιών του.

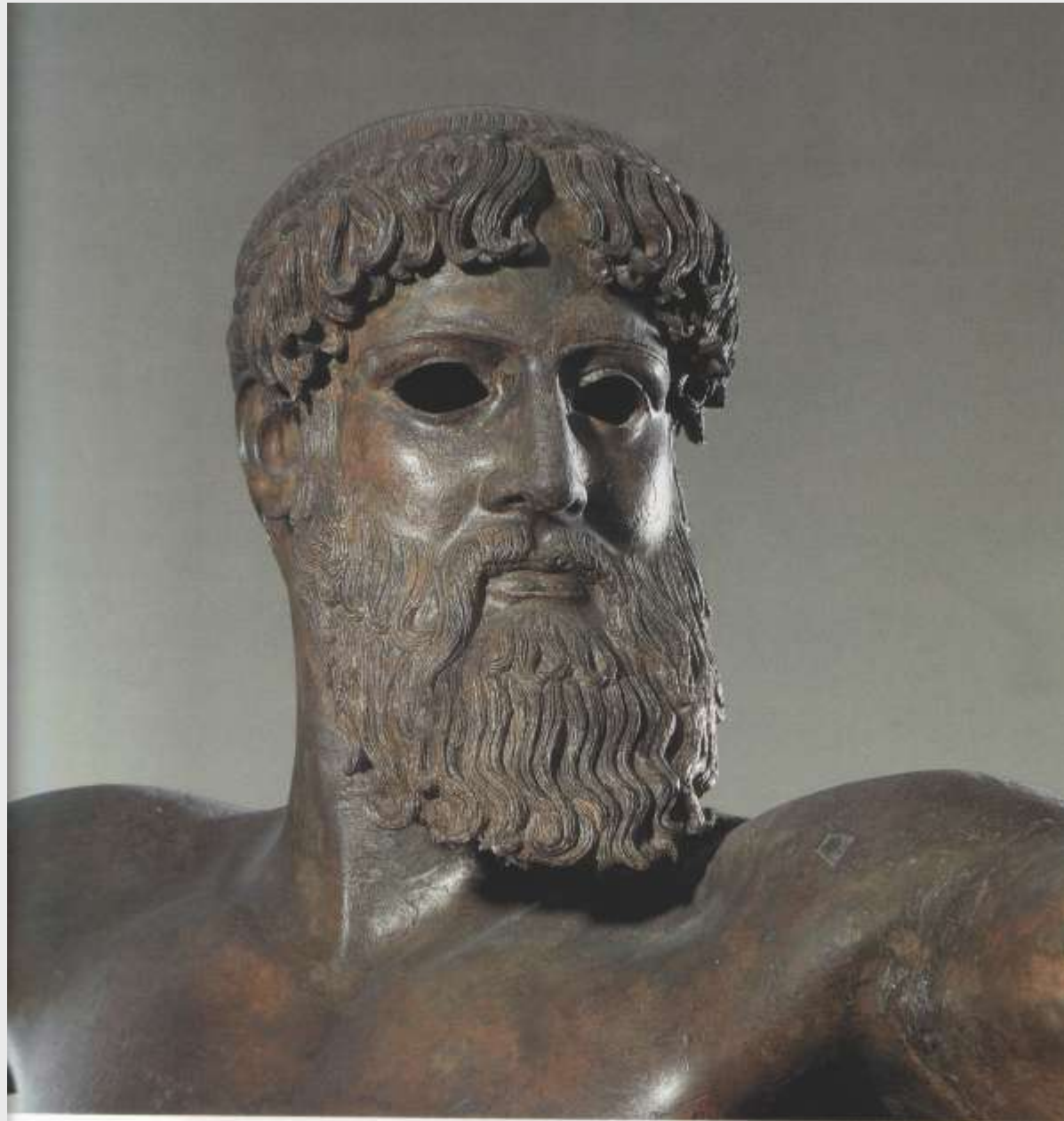
Από αυτό το φυτό τα ζώα μπορούν να φάνε μόνο τις ανθισμένες κορφές, ενώ οι μέλισσες δεν μπορούν να τρυγήσουν τα άνθη του. Ο μελισσοουργός Νίκος Μαυροειδόγγονας, μας έλεγε ότι αν οι μέλισσες είχαν τη δυνατότητα να πάρουν τον πλούσιο χυμό των λουλουδιών του (όπως και της Ασφάκας), θα τρυγούσαν τα μελίσσια τέσσερις φορές το χρόνο. Η ρίζα του είναι καλή τροφή για τα κατσίκια του βουνού, που σκάβουν το χώμα και την τρώνε τους καλοκαιρινούς μήνες όταν τα γυμνά βουνά είναι αφιλόξενα και ξερά. Ο Ασπάλαθος χρησιμοποιείται ως προσάναμμα για το άναμμα του φούρνου. Ιδίως οι ρίζες του κάνουν χοντρά κάρβουνα για το ψήσιμο των ψωμιών ή για τη διατήρηση της φωτιάς στο τζάκι, τις κρύες χειμωνιάτικες νύχτες. Ρίζες του φυτού κουβαλούν ορισμένοι προσκυνητές στη κορφή του Ταϋγέτου, όπου στις 19 και 20 Ιουλίου γιορτάζουν τη Χάρη του Προφήτη Ηλία, για τη συντήρηση των δυο φωτιών που ανάβουν και διατηρούνται όλη τη νύχτα. Οι κάτοικοι παλαιότερα έφτιαχναν «φραγμούς» τοποθετώντας θάμνους από σπαλάθρια στο πάνω μέρος των τοίχων από ξερολιθιά που χώριζαν τα χωράφια τους, εμποδίζοντας έτσι τα ζώα να μπουν στα καλλιεργημένα χωράφια.

Απόμακρα οι αρχαίες κολόνες, χορδές μιας άρπας αντηχούν ακόμη...

Η τιμωρία της ύβρεως

Ο ναός του Ποσειδώνα στο Σούνιο

Τον πρώτο Ναό που ήταν πώρινος (που δεν ξέρουμε πότε ακριβώς κτίστηκε) τον κατέστρεψαν οι Πέρσες και στην θέση του ο Περικλής έκτισε γύρω στο 444-440 π.Χ. τον δεύτερο Ναό (που τμήματά του σώζονται σήμερα) με λευκό μάρμαρο από την Αγριλέζα, σε δωρικό ρυθμό (όπως ο παλαιότερος).

Οι διαστάσεις του Ναού ήταν 31,12μ. x 13,47μ. και ο αριθμός των κιόνων του ήταν 6 κίονες στις στενές πλευρές και 13 στις μακριές (οι γωνιακοί κίονες μετριοούνται δύο φορές). *Από την ζωφόρο του Ναού έχουν αναγνωρισθεί τρία ανάγλυφα θέματα : γιγαντομαχία, κενταυρομαχία, και οι άθλοι του Θησέα*

Εκτός από την διακόσμησή του με γλυπτά ο Ναός ήταν καταστόλιστος με πολύχρωμη ζωγραφική διακόσμηση η οποία (όπως έχει διεπιστωθεί) βρισκόταν στο επάνω μέρος των κιονόκρανων, στην σίμη, στο κάτω μέρος του οριζόντιου γείσου και σε άλλα σημεία της ανωδομής του Ναού.

Μπροστά από την κύρια όψη του Ναού και σε απόσταση μόλις 3 μ. από την κάτω βαθμίδα της σκάλας εισόδου βρέθηκαν οι αρχαϊκοί κούροι και οι βάσεις των αρχαϊκών αγαλμάτων που τώρα βρίσκονται στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Οι αρχαϊκοί κούροι του Σουνίου είναι από τους παλαιότερους στο είδος τους. Σήμερα από τον μεγαλόπρεπο Ναό του Ποσειδώνα στέκονται μετά από μερική αναστύλωση 16 κίονες καθώς και οι δύο παραστάδες του πρόναου. Σπόνδυλοι και κιονόκρανα από τον Ναό μεταφέρθηκαν κατά καιρούς από διάφορους «αρχαιολάτρες» στην Δύση. Μία ολόκληρη κολόνα βρίσκεται στην Βενετία ενώ άλλα κομμάτια είναι στην Αγγλία και τη Γερμανία

Μάχη Λαπιθών και Κενταύρων, δυτικό αέτωμα του ναού του Διός στην Ολυμπία, 470 –456 π.Χ
Η αρπαγή της Δηιδάμειας από τον κένταυρο Ευρυπίωνα

Στο μέσο της σύνθεσης κυριαρχεί η μορφή του Απόλλωνα που παρεμβαίνει ενεργητικά υπέρ του βασιλιά των Λατιθών

Κενταυρομαχία , Νότια πλευρά Παρθενώνα, 447 -438 π.Χ

Κενταυρομαχία , Νότια πλευρά Παρθενώνα, 447 -438 π.Χ

Γιγαντομαχία : Η πάλη των δυνάμεων του μέτρου και της δικαιοσύνης (θεοί του Ολύμπου)
εναντίον των χθόνιων δυνάμεων της αλαζονείας και της αδικίας (Γίγαντες)

Η Αθηνά εναντίον του γίγαντα Αλκυνονέα

Η Εκάτη εναντίον του γίγαντα Κλωτίου

Η Ερινιά...η τιμωρός της ύβρεως...

..... το αίμα , το αίμα
ένα πρωί θα σηκωθεί σαν το Αι-Γιώργη τον καβαλάρη
για να καρφώσει με το κοντάρι πάνω στο χώμα το δράκοντα.

*«Άγρια πεισματικές και πάντα λαβωμένες
ξολόθρεψαν τα φίδια, μα στο τέλος
χαθήκανε, δεν άντεξαν τόσο φαρμάκι...»*

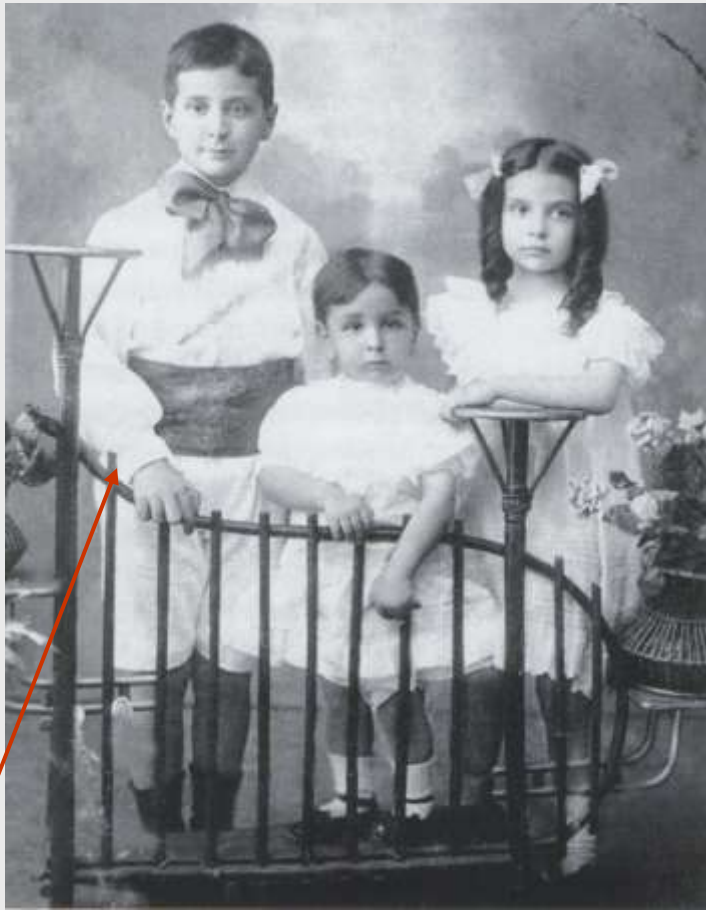

.....

*Όπως τα πεύκα
κρατούνε τη μορφή του αγέρα
ενώ ο αγέρας έφυγε, δεν είναι εκεί
το ίδιο τα λόγια
φυλάγουν τη μορφή του ανθρώπου
κι ο άνθρωπος έφυγε, δεν είναι εκεί.*

Ο Γιώργος με τα αδέρφια του Άγγελο και Ιωάννα

Σε ηλικία τεσσάρων ετών

**Το φιλί της Μαρώς
μετά την αναγγελία της βράβευσης με το Νόμπελ λογοτεχνίας 1963**

Από την επίσημη δεξίωση του Νόμπελ

**Στο σπίτι του Κώστα Ταχτσή
Αθήνα, Δεκέμβρης 1970**

